

"Непробојна" линија 481

Још крајем лета 2008. године на адресу Министарства финансија, али и других министарстава и великих буџетских корисника стигла је једна занимљива иницијатива под необичним именом - „Линија 481“. Иницијативу је потписало десет невладиних организација из девет градова Србије, а заснивала на озбиљном аналитичком пројекту Центра за развој непрофитног сектора, Транспарентности Србије и из Института за одрживе заједнице реализованом уз помоћ Фонда за отворено друштво.

Своје помало необично име пројекат дугује једној класификацији у буџету Републике Србије - "481 - дотације невладиним организацијама". Иначе, иза линије 481 у години која је претходила пројекту (2007.) "крило" се око 65 милиона евра. У две следеће године тај ће износ бити, поготово у еурима, мањи али нипошто занемарљив. У прошлој години износио је негде око 40 милиона евра. Иницијатива је имала за циљ да укаже на то да је главни проблем са линијом 481 привидна транспарентност односно то што она ствара потпуно искривљену слику о корисницима буџетских средстава. Фактима је потврђивала да са линије 481 односно "дотација НВО", само око четвртина средстава иде невладиним организацијама, док остатак новца одлази политичким странкама, верским заједницама, спортским организацијама и сл.

С формалног аспекта није реч о коришћењу средстава без основа. Али, иако у крајњој линији ни нпр. црква или политичке странке нису владине организације, извесно је да би јако мало просечних грађана ове земље претпоставило да се иза лавовског дела средстава са позиције „дотације НВО“ заправо налазе издаци за потребе цркве или политичких странака. Утолико пре, што ови субјекти имају, посебним законима утврђене, основе у буџету сасвим независне од линије 481. А битније од предлога да се изменом одговарајућих прописа и "чишћењем" линије 481 тако да буде јасно да се на истој налазе само средства која се заиста односе на НВО, било је то што је иницијатива садржавала и предлоге да се убудуће додела ових средстава врши на основу јавног конкурса, а да се са примаоцем дотације закључује уговор који ће обезбедити његову одговорност за (не)остваривање циљева, да се обезбеди јавност критеријума на конкурс, јавност података о износу средстава која су дата као дотације и јавност података о оствареним циљевима.

Дакле, корисници средстава су, онима који су одговорни за закониту употребу истих, сугерисали принципе чистих рачуна, одговорности и јавности. Обрнуто би било логичније, али кад већ одговорни нису дали иницијативу, логично је било да је бар без одлагања и резерве прихвате.

Ипак, није било тако, и изостао је одговор. И пре десетак дана иницијатива је поновљена. Видећемо хоће ли овај пут бити усвојена, али већ сада неко дугује објашњење зашто до сада није. Не због десет НВО који су је подржали први пут, ни због бар десет пута по десет НВО који су је сада подржали, већ због ноторне истине да је недовољна транспарентност буџета извор могућности за разноврзне активности

које извесно нису у интересу оних који га пуне - грађана Србије. А независно од тога да ли је реч о нерационалном трошењу, злоупотребама, корупцији или криминалу, морало би бити неспорно да је обавеза државе да простор за такве активности што је могуће више сузи.